

Täysistunto

Torstai 19.10.2017 klo 16.01—17.02

2.1. Suullinen kysymys sote-uudistuksesta (Anneli Kiljunen sd)

Suullinen kysymys SKT 142/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäinen kysymys, edustaja Kiljunen.

Keskustelu

16.02 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta tuli juuri tänään Etelä-Karjalasta. Olimme siellä tutustumassa Eksoteen, sosiaali- ja terveyspalveluihin, koska eri asiantuntijat ovat kertoneet ja todenneet useita kertoja, että Etelä-Karjalassa on hyvin toimiva malli, johon suuntaan sotea voitaisiin myös kehittää.

Eksote on vahva julkinen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäjä ja tuottaja. Sinne on koottu kaikki Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelut, myös erikoissairaanhoidon, ja sen palveluja täydentää yli 600 yksityistä palveluntuottajaa. Kun ihminen sitten menee Eksoteen, hänelle tarjotaan kaikki tarvitsemansa palvelut yhdestä paikasta ja häntä ei pompotella vaan hänelle tarjotaan ja mahdollistetaan hyvä hoito kokonaisvaltaisesti. Valiokunnalle osoitettiin myös, että Eksote on onnistunut monissa asioissa ja — ehkä kaikkein tärkeintä — ihmiset ovat entistä tyytyväisempiä Etelä-Karjalassa [Puhemies koputtaa] Eksoten palveluihin.

Arvoisa puhemies! Ministerit Saarikko ja Risikko, meillä ei ole tarkkaa tietoa siitä, mitä te olette hallituksessa sopineet, [Puhemies koputtaa] mutta voisitteko sen kertoa, niin että eri puolilla Suomea olevat sosiaalipalvelujen tuottajat ja järjestäjät voisivat edelleen kehittää palveluita ja ettei [Puhemies koputtaa] — anteeksi, viimeinen lause — hyviä palvelukokonaisuuksia...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa edustaja, puolitoista minuuttia on kulunut. Olen pahoillani, että joudun puuttumaan näin pitkän ylityksen jälkeen.

...tarvitse pilkkoa palvelusetelin takia.

16.04 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan totta, kuten edustaja Kiljunen viittaa, minullakin on sellainen käsitys, että Etelä-Karjalassa, josta edustaja on kotoisin, on monet sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelukokonaisuudet, nimenomaan asiakkaan kannalta mutta myös julkisen järjestelmän tehokkuuden kannalta, niin että yhteisiä euroja saadaan riittämään, järjestetty mitä erinomaisimmalla tavalla. Erityisesti olen kiinnittänyt huomiota siihen, että Etelä-Karjalassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2017 vp

on oivallettu se, että kuntoutukseen — siis kaikkeen siihen, mitä tapahtuu vaikkapa leikkausoperaation jälkeen tai ihmisen saatua mielenterveyteensä liittyvän diagnoosin — kiinnitetään tiiviimmin huomiota. Jatkossakin, kun sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus toteutetaan... Itse asiassa juuri Etelä-Karjala on siltä osin hyvin suuri edelläkävijä, että heidän palvelurakenteensaahan perustuu maakunnalliseen ajatteluun, siihen, että kunnat eivät kannata vastuuta. Erona tulevaisuuteen on se, että rahat eivät sote-palveluissa kierrä enää kuntien kukkaron kautta, ei lähetellä laskuja, vaan vastuu erikoissairaanhoidosta, [Puhemies koputtaa] perusterveydenhuollosta ja koko kokonaisuudesta on maakunnalla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, ilmoittautumaan nousemalla ylös ja painamalla V-painiketta.

16.05 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluaisin vielä tarkentaa, koska eri asiantuntijat ovat tuoneet huolensa muun muassa siitä, että päätöksenne seurauksena te tulette romuttamaan julkisen erikoissairaanhoidon [Naurua] eli juuri sen osan, joka on kaikkein toimivin. Muun muassa Kirurgiyhdistys teki kannanoton kaksi päivää sitten, ja siinä todetaan teidän, voisiko sanoa, pakkosetelistänne — suora sitaatti: "Se sisältää huomattavia riskejä ja uhkaa estää suunnitellun kirurgian keskittymisen toteutumisen sekä romuttaa päivystysjärjestelmän Suomessa." Kysyisin nyt teiltä, arvoisa ministeri: Kun tähän asti Suomessa on voitu luottaa siihen, että kun mennään päivystykseen, niin päivystyksessä voidaan saada vaikka leikkaus, niin mitä te vastaatte tähän Kirurgiyhdistyksen huoleen? Uhkaako hallituksen sote-uudistus julkisten sairaaloiden leikkaustoimintaa, [Puhemies koputtaa] ja johtaako se mahdollisesti päivystystoiminnan romuttamiseen?

16.06 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyjä viittaa siihen sote-uudistuksen merkittävään osaan, valinnanvapauden, joka perustuslakivaliokunnan lausunnon vuoksi päättyi hallituksessa uudelleenalmisteluun. Tästä kaikesta hallituspuolueet eduskuntaryhmissä ovat juuri käyneet keskustelun ja sopineet, että tuo esitys on valmis laitettavaksi lausuntokierrokselle. Sen lähtökohtina on oltava, että valinnanvapaus ikään kuin ihmisten oman äänen kuulumisen työkaluna, osana sote-järjestelmää, täyttää myös julkisen talouden kestävyyskriteerit, että se parantaa jokaisen suomalaisen palveluiden saatavuutta ja vie huomion myös — aivan oikein — palveluiden laatuun.

Ja mitä tulee tähän erikoissairaanhoidon osuuteen: Luin tuon Kirurgiyhdistyksen kannanoton hyvin tarkkaan, ja niin tekivät varmasti myös muut hallituksen edustajat. Pidän erityisen arvokkaana en erikoissairaanhoidon itsessään vaan niitä osajia, joiden varassa suomalainen erikoissairaanhoidon leppä, [Anneli Kiljunen: Juuri niin! — Susanna Huovisen välihuuto] ja heidän ja kaikkien palveluiden käyttäjien turvaksi on tärkeää todeta, [Puhemies koputtaa] että malli on sellainen, että maakunnalla on harkintavaltaa asiakassetelien käytössä, nimenomaan esimerkiksi potilasturvallisuuteen tai talouteen [Puhemies koputtaa] vedoten.

16.08 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sote-uudistuksen tarkoituksena on kaventaa terveys- ja hyvinvointieroja, hillitä kustannusten kasvua ja turvata

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2017 vp

saumattomat hoivaketjut. Kysynkin asianomaiselta ministeriltä: miten hallituksen markkinavetoinen sote-ratkaisu kaventaa eri ihmisryhmien ja eri alueiden välisiä terveys- ja hyvinvointieroja, miten se hillitsee kustannusten kasvua, ja miten se turvaa saumattomat hoivaketjut? Tähän asti suurin osa kaikista asiantuntijoista on kiteyttäen sanonut, että hallituksen markkinamalli uhkaa vesittää kaikki uudistuksen tavoitteet. Jos hallitus ei tahdo kuunnella terveydenhuollon ja perustuslain asiantuntijoita eikä virkavastuulla toimivia virkahenkilöitä, sen täytyy vähintään kertoa, miten se aikoo toteuttaa markkinamallinsa siten, että samalla ei vesitetä kaikkia uudistuksen tavoitteita.

16.08 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostamallani edustaja Aallolla oli niin monta kysymystä, että aivan jokaiseen en minuutissa pysty vastaamaan. Valitsen niistä sen vakavimman syytöksen, jossa toteatte järjestelmämme muuttuvan markkinavetoiseksi. [Riitta Myller: Eikös se niin tee?]

Haluan huomauttaa ja todeta, että itse asiassa nuo yksityiset palveluntuottajat ovat täällä jo, vaikka me kuinka haluaisimme siltä ummistaa silmämme. Meillä on ensinnäkin julkisella rahalla [Riitta Myller: Kysymys on siitä, kuka vetää, kuka määrää!] yksityiseltä ostettuja palveluita, vaikkapa sosiaalihuollon puolella, joissakin kunnissa jo reippaasti yli puolet palveluntuottajista, ja tiedämme, että pääkaupunkiseudulla ja laajasti Suomessa esimerkiksi lapsiperheet päätyvät omalla rahallaan hyvin eriarvoistavasti, riippuen siitä, mikälainen paksuus lompakossa on, valitsemaan yksityisesti tuotetut palvelut ikään kuin vakuutuksen tai oman lompakon turvin. Tuo kuva siitä, että markkinat tulisivat tämän myötä: nyt me puhumme siitä — kannan samaa huolta — että palveluiden järjestäjät, tulevaisuudessa maakunnat nykyisten kuntien ja sairaanhoitopiirien sijaan, ovat riittävän vahvoja pitämään lankoja käsissään, ja juuri tästä oli [Puhemies koputtaa] viime päivien neuvotteiluissa kysymys.

16.10 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan tämä nyt perin kummallista. Arvoisa hallitus, te ette halunneet valmistella tätä sote-uudistusta parlamentaarisesti. [Susanna Huovinen: Nyt on käynyt ilmi, miksi!] Silti te olette jatkuvasti toistaneet, että yhteistyöllä tässä mennään. Tuntuu aika paksulta, kun te olette hallituspuolueiden eduskuntaryhmissä juuri hetki sitten hyväksyneet uudet valinnanvapauslinjat ja esittelette niitä parhaillaan, 15 minuutin kuluttua, tiedotusvälineille, samaan aikaan kun eduskunta käy kyselytuntia. [Vasemmalta: Hävytöntä!] Milloin te ajattelite esitellä tämän oman mallinne, jonka juuri olette hyväksyneet, oppositiolle, vai onko se teistä riittävää, että lähetätte sen tiedoksi opposition edustajille 5 minuuttia ennen kyselytunnin alkua? Tämä on kyllä demokratian häväistys. [Susanna Huovinen: Näin on!]

Arvoisa ministeri, mikä on se hinta suomalaiselle sairaalle, pienituloiselle, tai sosiaali- ja terveyspalveluiden henkilökunnan hyvinvoinnille, että he ovat kuukausia ja vuosia jatkuvassa epätietoisuudessa, kun hallitus ei tiedä, mitä se päättää, ja kun se jotain [Puhemies koputtaa] päättää, niin se on jo peruttu?

16.11 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan oppositioedustaja Pekosen viestin hyvin vakavasti ja koetan kuvata sitä prosessia, mitä aivan viime tunteina on tapahtunut ja tulee tapahtumaan.

Kuten kaikki tiedämme, eduskunnan viikkokalenteri juoksuttui siten, että ryhmäkoukset pidetään juuri ennen kyselytuntia, enkä pitänyt mahdollisena toimittaa näitä mate-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2017 vp

riaaleja hallituspuolueiden eduskuntaryhmien ulkopuolelle ennen kuin hallituspuolueet, jotka tätä uudistusta vievät eteenpäin, saisivat itse hyväksytyä tuon kokonaisuuden. Kuten tiedämme, eduskuntaryhmät kävivät, jokainen, näistä pitkän keskustelun, ja tältä osin materiaalit toimitettiin teille välittömästi, kun sopu ja eduskuntaryhmien hyväksyntä eteenpäin käyvistä askelista on saatu.

Sitten, toisekseen, haluan todeta, edustaja Pekonen, että te olette soten parlamentaarisen seurantaryhmän jäsen, jossa on käyty läpi joitain viikkoja sitten se kokonaisuus, johon hyvin eksaktisti tämäkin esitys nyt pohjaa.

Ja kolmanneksi, tähän ei ole hallituksen esitys, josta nyt eduskuntaryhmät tekivät päätöksen, [Puhemies koputtaa] vaan lausuntokierrokselle laitettava laki aivan normaalin prosessin mukaisesti.

16.12 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos tätä yksityistämisen ja yksityisten palveluntuottajien suurta möhkälettä, jota halutaan ajaa tähän uudistukseen, [Sari Sarkomaa: Muunneltua totuutta! Ei yksityistetä!] ei olisi otettu nyt tähän uudistukseen mukaan, niin tämä uudistushan olisi jo tehty. Me olisimme voineet jo ajat sitten saada aikaan järjestelmän, jossa päästään siihen, mitä edustaja Kiljunen täällä aivan ansiokkaasti nosti esiin: julkisin voimavaroin on Etelä-Karjalassa kyetty luomaan palvelukokonaisuus, jossa ihmisen tarpeet, se yksilön lähtökohta, ovat se keskeinen asia, ja sen ympärillä toimivat sitten erilaiset sosiaalipalvelut, erikoissairaanhoido ja terveyskeskuslääkärit. Eikö nyt olisi viisainta, että tämän mallin mukaan nämä Suomenmaan julkiset palvelut järjestettäisiin siihen jamaan, että nopeasti pääsee hoitoon? Sitähän ihmiset odottavat tuolla, että pääsee lääkäriin nopeasti ja että lapsi saa kunnollisen hoidon, kun sairastuu. Pantaisiin nämä kuntoon — ei hajoteta sitä, [Puhemies koputtaa] mikä jo toimii, vaan korjataan siellä, missä heikkoudet ovat. [Puhemies koputtaa] Kysyn: eikö tämä julkinen ensin pitäisi laittaa kuntoon?

16.13 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä julkinen palvelutuotanto on aika monimuotoinen kokonaisuus. Me aina mielellämme nostamme esimerkkejä sieltä terveyskeskuksen vastaanotolta, mutta nyt puhumme uudistuksesta, joka koskee kaikkia sosiaali- ja terveyspalveluita. Mitä tulee nykyjärjestelmässä lääkäreiden saatavuuteen, siinäkin on iso ero. Oma synnyinkuntani, reilun tuhannen asukkaan pieni paikkakunta Varsinais-Suomessa, on ollut ymmärtääkseni pari kuukautta ilman lääkäriä siksi, että sinne sellaista ei ole saatu, ja tämä on tapahtunut tämän mainitsemanne hienon julkisen järjestelmän puitteissa. Toivon, että sinnekin lääkäri löytyisi. [Susanna Huovinen: Ai tällä se tulee kuntoon, vai?]

Mitä tulee tähän kokonaisuuteen, viittasitte vahvasti julkisvetoiseen järjestelmään. Näinhän on jatkossakin. Ne järjestäjät ovat juuri sen Etelä-Karjalan Eksoten kaltaisia vahvoja julkisia kokonaisuuksia, joiden kantokyvystä pitää tietenkin kantaa huolta. Ja edustaja Kiljunenhan ymmärtääkseni totesi, että ei Eksotekaan pärjää yksin kaikessa hyvydessään: jos oikein ymmärsin edustaja Kiljusen puheenvuorosta, yksityisiä palveluntuottajia on Eksotenkin tukena nyt jo 600. [Puhemies koputtaa] Erona tähän valinnanvapausmalliin on vain se, että asiakkaan oma ääni kuuluu [Puhemies koputtaa] niiden hyödyntämisessä paremmin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2017 vp

16.15 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Myös hallituspuolueiden sisältä on kiinnitetty huomiota siihen, että tässä valmistelussa usein poliittiset intohimot ovat syrjäyttäneet asiantuntijoiden näkemykset, onpa sitten ollut kysymys sotien vastuualueiden määrästä tai tämän valinnanvapauden järjestämistavasta. [Eduskunnasta: Näin on!] Ja kysyn nyt teiltä, ministeri Saarikko: millä tavalla nyt tässä uudessa esityksessä vastataan siihen huoleen, joka viime päivinä on hyvin voimakkaasti esitetty, että erikoissairaanhoidon päivystys kärsisi sen vuoksi, että siellä ei säily riittävää asiantuntemusta, jos nuo erikoissairaanhoidon palvelut pirstoutuvat?

16.15 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kysymyksessä edustaja on aivan suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän ytimessä. Siis siinä tilanteessa, kun on hätä ja tarvitsee päivystyksellistä apua, joko 112-numeroon soittamalla tai muutoin hakeutumalla hoitoon, meidän pitää olla varmoja, että kaikkialla Suomessa on mahdollista saada apua. Ja se apu ei ole sairaalan seinissä vaan niissä osaavissa tekijöissä, hoitajissa ja lääkäreissä. Viimeksi tämän viikon alussa oli sote-asiantuntijoiden kuuleminen juuri tästä kokonaisuudesta, joka liittyy asiakaseteleihin, ja hallitus tuon jälkeen kävi läpi esitystään ennen kaikkea siitä näkökulmasta, mikä on asiakasasetelin myöntämisen laajuus — siis mihin kaikkiin asioihin se myönnetään — miten sen käyttöönottoa vaiheistetaan ja mikä on maakunnan oma harkintavalta jättää se antamatta, vaikka lain pykälissä todetaan velvoittavuus sille antamiselle. Tätä rajaavat esimerkiksi ne seikat, miten me tällä hetkellä määrittelemme julkisen leikkaustoiminnan edellytyksiä ja luomme yksityisille omat laatukriteerit, [Puhemies koputtaa] jotka viedään lakiin. — Jatkan tästä myöhemmin mielelläni lisää.

16.17 **Pekka Puska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä sote-uudistusta on todella jauhettu vuosikausia, ja se on aiemmin kaatunut erilaisiin kuntapohjaseikkailuihin. Nyt on kuitenkin kohtalainen yksimielisyys tästä maakuntapohjasta ja on korkea aika päästä toteutukseen. Vaikka kaikki ei heti tule menemään niin kuin Strömsössä, niin on tärkeää, että maakunnat saavat pohjan valmistelulle, ja myös kokemusten mukaan voidaan ruveta hiomaan järjestelmää. Maakunnat ovat todella avainasemassa. [Mikaela Nylander: Valitettavasti!] Nyt kysyn arvoisalta ministeriltä: Miten näette lopullisen, viimeistellyn tilanteen ja erityisesti valmistelutilanteen maakunnissa? Mitkä ovat kriittisiä pullonkauloja?

16.17 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelen aivan samoin kuin edustaja Puska siitä, että aika pitkä matka on kuljettu, ja nyt on taas yksi askel otettavissa niin, että laki lähtee lausuntokierrokselle valinnanvapauden osalta. Monelle kansalaiselle tämä kaikki näyttyy ehkä aika monimutkaisena, monivaiheisena ja riideltynä kokonaisuutena. Samalla haluan kuitenkin huomauttaa, että itse asiassa juuri tuo mainitsemanne pohja, jolle palvelut järjestetään — maakunnat sotien pohjana — on eduskunnassa olevassa laissa, jolle perustuslakivaliokunta antoi mallina hyväksynnän.

Ja mitä tulee sitten tähän vaiheistukseen, olen siitäkin aivan samaa mieltä. Ei sotien äärellä voi sanoa, että nyt tämä on valmis, vaan se työ tehdään maakunnissa: siellä, missä sote-asiantuntijat ja käytännön työntekijät terveydenhoitajasta lääkäriin ja sosiaalityöntekijästä kuntoutusohjaajaan tekevät nämä todeksi. Tässä kaikessa tähän asti on puhuttu paljon vasta hallinnosta, ja olisi aika siirtyä puhumaan paremmista palveluketjuista, joissa va-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2017 vp

linnanvapaus on yksi [Puhemies koputtaa] työkalu niiden toteuttamiseen. Maakuntien valmistelu on hyvällä mallilla, osa on pidemmällä, ja selvää on se, [Puhemies koputtaa] että on paikkoja, joissa sitä ei enää juuri mikään voi pysäyttää.

16.19 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aikaisemmin kysyin suoraan ministeriltä, miten tämä uusi, markkinavetoinen malli vastaa uudistuksen alkuperäisiin tavoitteisiin: kustannusten kasvuun, integraatioon eliikka saumattomien hoivaketjujen turvaamiseen ja terveystietojen kaventamiseen. Siihen en saanut vastausta. Nyt kysyn suoraan: kun äkilliset sairaudet ja onnettomuudet eivät noudata mitään virka-aikaa, niin miten laadukas päivystysjärjestelmä, joka on suomalaisten yhdenvertaisten palveluiden sydän [Sari Sarkomaa: Edustaja Aalto, tämä on ihmisvetoinen malli!] ja perustuslain turvaama oikeus, toteutuu, jos te asiakassetelijärjestelmän ulotatte sinne erikoissairaanhoidon? Tämä esitys tulee varmasti törmäämään perustuslakiin. Ajatteko te tietoisesti päin perustuslakiseinää? Onko teidän edes tarkoitus viedä uudistusta läpi?

16.19 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ymmärtänyt niin, että tämän esityksen perustuslaillisen arvion tekee perustuslakivaliokunta kokonaisuudessaan. Ja mitä tulee sen esittämiin vaatimuksiin kesän lausunnoissa, ne on tarkkaan luettu. Maakunnan ei tämän uuden valinnanvapausmallin mukaan ole pakko yhtiöittää omia sote-keskuksiaan ja suunhoidon yksiköitä. Sillä on siis oltava myös omaa tuotantoa. Me olemme myös vaiheistaneet tämän voimaantumisen huomattavasti väljemmäksi kuin aiemmassa esityksessä. Myös sote-keskuksen, sen perustason, ensimmäisen ovenavauksen osalta olemme sosiaalihuollon palveluita rajoittaneet, koska niissä on julkisen vallan käyttöä ja paljon viranomaistyyppisiä tehtäviä, joita maakunta ei voi itseltään pois siirtää. Ja myös on rajattu sitä, että asiakassetelin voi antaa vain maakunnan liikelaitos, ei rajattomasti yksittäinen sote-keskus.

Mitä tulee tähän kokonaisuuteen ja liittyen päivystyksen kestävyys, juuri tähän olemme viime päivinä tarttuneet, ja pidän erityisen tärkeänä sitä, että tässä kohdassa maakunnilla on oltava harkintavaltaa niin, että ne osaajat säilyvät [Puhemies koputtaa] siinä tilanteessa, kun maakunnassa on turvattava päivystyspalvelut sairaalan yhteydessä.

16.21 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä tuoreinkin esitys osoittaa sen, että hallitus on heittänyt kaikki sote-uudistuksen alkuperäiset tavoitteet romukoppaan ja sen sijaan asettanut palveluiden markkinaehtoistamisen etusijalle. Hoitoketjujen yhteensovittamisen sijaan hoitoketjut pirstaloitetaan. Terveystietopalvelut eriytetään yksityisten terveysasemien tuottamiseksi ja sen lisäksi niin erikoissairaanhoidon kuin sosiaalihuollon palveluita markkinaehtoistetaan erittäin laajasti asiakassetelin kautta. Tämä on oleellinen muutos meidän nykyjärjestelmään, ministeri Saarikko. Tämä kasvattaa yksityisten palveluntuottajien markkinaosuutta merkittävästi, minkä lisäksi asiakasseteli on markkinavetoinen malli markkinaehtoistaa palveluita sen sijaan, että julkinen valta hallitusti ja tarkoituksenmukaisuuden perusteella siitä erikseen päättää.

Minä kiinnitin huomiota siihen, että vain yksi eduskuntaryhmä hallituksesta on ollut valmis suoraan hyväksymään tämän esityksen tänään — muut haluavat ainoastaan lähettää sen lausuntokierrokselle — [Puhemies koputtaa] joten, ministeri Saarikko, haluan kysyä teiltä suoraan, henkilökohtaisesti: oletteko itse tyytyväinen [Puhemies koputtaa] tähän esitykseen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2017 vp

16.22 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän erittäin tärkeänä, että tällä esityksellä, kuten muillakin hallituksen esityksillä, on lausuntokierros. [Välihuutoja vasemmalta] Viitataan erityisesti siihen, että meillä on syntymässä 18 maakuntaa, joiden kantokyky ja olosuhteet ja myöskin erilainen väestö, erilaiset ihmiset eri alueilla, vaikuttavat siihen, miten tämä kaikki on toimeenpantavissa.

Mitä tulee tähän päivystyskysymykseen: Haluan nyt huomauttaa, että tämä valinnanvapauden kokonaisuus on aika paljon isompi ja myös se mainitsemanne volyyymi markkinoille, itse asiassa niille palveluntuottajille, joita nyt kunnat kilpailuttavat hankintalailla, muun muassa vammaisten asumispalvelujen osalta, joista viime viikolla olitte huolissanne — nyt he saavat itse oman äänensä paremmin kuuluviin tämän kautta. Se on yksi osa tätä, joka koskee erikoissairaanhoidon, [Susanna Huovinen: Osaavasta henkilöstöstä on kyse!] ja tälle on lakiin laitettu erillinen, oma momentti, että erikoissairaanhoidon, leikkaustoiminnan ja polikliinisen vastaanottoiminnan osalta maakunnalla on enemmän harkintavaltaa siinä, [Puhemies koputtaa] missä tilanteissa se ottaa nuo asiakassetelit tietyssä rajatussa palvelussa käyttöön, ja sitä määrittelevät myös muut reunaehdot, kuten terveydenhuoltolaki [Puhemies koputtaa] ja sen leikkaustoiminnan rajoitteet.

16.23 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmä hyväksyi tämän valinnanvapauslakiluonnoksen lausuntokierrokselle lähtemisen, kuten muutkin hallituspuolueet. On erinomaista, että tämä laki nyt lähtee lausunnolle. [Susanna Huovinen: Jälleen kerran!]

Kokoomukselle on tärkeää, että ihmiset saavat palvelut ajoissa rahapussin paksuudesta riippumatta, mutta tärkeää on myöskin, että on sujuvat hoitoketjut. Kun viime kyselytunnilla sanoin, ministeri Saarikko, että te niin hyvin osaatte asiat laittaa, niin toivoisin nyt tänään, että sanoisitte, miten lakiin on kirjattu nykylainsäädäntöä paremmin, että tieto kulkee ja — tuottaa palvelut yksityinen tai julkinen — maakunta määrittää hoitoketjut, sitä on kaikkien noudatettava. Ja laissa myöskin — varmaan ministeri Saarikko kertoo — on sanottu, että palveluohjaus ja -neuvonta on lakisääteistä. Se on erittäin hyvä. Esimerkiksi Ekso-otessa, kun THL tutki, toteutui kaikkein heikoimmin se, miten ihmisiä neuvotaan esimerkiksi käyttämään sitä valinnanvapautta, joka nyt on. Hyvä, että se on laissa. Kysyn, ministeri Saarikko: millä tavalla tässä uudessa lainsäädännössä huolehditaan siitä, että ihmisiä ei enää nykymalliin pallotella?

16.24 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä valinnanvapaushan on väline siihen, että asiakkaan tai potilaan oma ääni siinä, minkälaisen palveluntuottajan hän haluaa palvelulleen ottaa, kuuluisi nykyistä paremmin. Jatkossakin se palveluohjaus ja sitä kautta syntyvä palvelutarpeen arviointi on sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilla, joko sote-keskuksessa tai maakunnan liikelaitoksen ammattilaisilla. Se oikeus perustuu aina siihen, että olen vailla jotakin palvelua sote-ammattilaisen kanssa käydyn keskustelun perusteella, on kysymyksessä vaikkapa siten asiakasseteli fysioterapiaan tai sote-keskuksesta tehty arvio tietyn sosiaalipalvelun jatkotoimenpiteistä, jotka ovat maakunnan liikelaitoksen antamia. Ja tämän kaiken ytimessä on valinnanvapauslain erillinen pykälä, joka koskee asiakassuunnitelmaa, siis sitä, että jokaisesta, joka nyt vähänkään käy enemmän kuin kerran flunssansa vuoksi lääkärillä, on velvoitettu tekemään kokonaisvaltainen suunnitelma, jota kaikkien palveluketjun osien on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2017 vp

noudatettava. Tämä on tietenkin [Puhemies koputtaa] tietojärjestelmille iso haaste ja täydellinen muutos nykyiseen sirpaloituneeseen tilanteeseen. [Ben Zyskowicz: Ei kelpaa demareille!]

16.25 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tiedätkö mitä? Ei tästä ota selkoa eikä ymmärrä tuon taivaallista, mitä täällä puhutaan. Missä on se pieni ihminen? Eiköhän mennä villakoiran ytimeen: lääkärillepääsy, hoitotakuun säilyminen, potilasturvallisuus, lähipalvelut ja palvelujen hinta. Mikä tämä asiakasseteli on? Mitä sillä saa? Riittävätkö pienen ihmisen setelit, kun hän hakee sitä apua ja hoivaa tulevaisuudessa? Kyllä sotea on leivottu liian pitkään, ja en yhdy keskustan kantaan siitä, että tämä on harjoitus Strömsössä. Ei voi olla enää harjoitus. Kyllä nyt pitää asian sujua ja olla hallussa jollakin tavalla. Ei tämä enää voi olla harjoitusta. Mitä tapahtuu lähipalveluille? Entäpä sotehenkilöstö? Perussuomalaiset kantavat suurta huolta siitä, että on riittävästi resursseja, riittävästi henkilöstöä, ja potilasturvallisuudesta, että on se kirurgi, joka leikkaa, leikkaa niin, että varmasti homma hoituu eikä tule potilasvahinkoja. Meillä on todella suuri huoli, [Puhemies koputtaa] ja kyllä tuntuu, että aika nopeasti tehdään taas, vaikkakin ikuisuuden kesää.

16.27 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Teen parhaani avatakseni tämän aika monimutkaisen ja ison historiallisen kokonaisuuden aina niiden kysymysten osalta, mitä kukin edustaja tässä haluaa esittää.

Edustaja Juvonen, te halusitte tiedustella, mitä tapahtuu lääkärillepääsulle. On aivan selvää, että se tulee tässä helpottumaan ja jonot lyhenemään, kun palveluntarjoajia on enemmän. Niiden kaikkien on oltava hyväksyttäviä, sellaisia, joita meidän valvontaviranomaisemme on palveluntarjoajiksi hyväksynyt ja jotka täyttävät reunaehdot myös sen palveluvalikoiman osalta, mitä laki sote-keskuksille jatkossa edellyttää. Samalla haluan huomauttaa, että kaikkeenhan vastaus tässä järjestelmässä ei nyt eikä tulevaisuudessa ole aina lääkäri. Meillä on paljon muitakin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia. Itse asiassa tämä koko uudistus koskee 220 000:ta sote-ammattilaista ja muita tukihenkilöitä, joita maakuntien tehtävien ohella siirtyy sinne maakuntien vastattavaksi soten rinnalla, ja siksi haluan myös korostaa, että joskus voi avun saada myöskin [Puhemies koputtaa] terveydenhoitajalta, sairaanhoitajalta tai vaikkapa suoraan joltain muulta terveydenhuollon ammattilaiselta.

Toinen kohtanne liittyi [Puhemies koputtaa] näihin asiakaseteleihin ja henkilöstöön. Vastaan näihin mieluummin myöhemmin lisää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Juuri näin.

16.28 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pakka on se kaisin hallituksessa ja kohta koko maassa. [Keskustan ryhmästä: Eikä ole!] Ensin ajetaan aluesairaaloita alas, tullaan päivystysuudistuksella, joka vaatii sen, että vuodenvaihteen jälkeen ei saa tehdä mitään päiväkirurgisia leikkaustoimenpiteitä pienemmissä sairaaloissa, ne keskitetään maakunnan keskussairaalaan. Sitten sanotaan, että tulee kuitenkin valinnanvapaus. Millä tavalla, arvoisa hallitus, se valinnanvapaus tulee vaikuttamaan siihen, että päiväkirurgisia toimenpiteitä voidaan tehdä muuallakin kuin siinä yhdessä keskussairaalassa? Onko hallituksella nyt ratkaisu tähän problematiikkaan, koska olette terveyden-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2017 vp

huoltolaissa tehneet sellaisen ratkaisun, että jotta ylipäänsä saa tehdä päiväkirurgiaa, niin pitää olla ympärivuorokautinen erikoissairaanhoidon päivystys, ja koska se ainoa paikka, missä se voi olla, on keskussairaala? Millä tavalla aiotte ratkaista tämän ongelman? Se on nimittäin suuri ongelma.

Jag vill säga samma på svenska. Hur kommer ni att åtgärda dagkirurgin så att den blir mer rättvis och inte mer orättvis, så att den ger möjligheter för fler finländare att få bättre service [Puhemies koputtaa] och inte sämre service?

16.29 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Henriksson, te totesitte, että pakka on sekaisin hallituksessa ja pian koko maassa. Se on aika voimakas syytös tilanteessa, jossa hallitus on tekemässä historiallisen kokoista uudistusta, joka ei ole helppo. Eivät nämä neuvottelut ole olleet erityisen helppoja monen intressin yhteensovittamisessa, tulee ymmärtää koko maan todellisuutta ja ajatella myös niitä sotien täällä paljon kuulutettuja alkuperäisiä tavoitteita, jotka haastavat koko järjestelmän. [Mikaela Nylander: Vastaa kysymykseen!] Ja mitä tulee sitten siihen, [Hälinää — Puhemies koputtaa] tuleeko tästä valmista, niin mitä nopeammin tämä laki on nyt lausuntokierroksella ja saamme siitä palautteen, [Mikaela Nylander: Eihän se ollut kysymys!] sitä nopeammin tästä tulee valmista.

Toinen osa kysymyksestänne liittyi nykyiseen julkiseen sairaanhoitoon ja sen osaan, joka koskee leikkauksia. Sehän ei ole koko erikoissairaanhoidon todellisuus. Tiettyjä leikkaustoimintoja me olemme sairaaloiden välisellä työnjaolla ja terveydenhuoltolailla rajoittaneet aluesairaaloista ja pienemmistä keskussairaaloista. Niistä ei sammu valo, mutta niiden rooli muuttuu. Yksityisen osalta me tulemme määrittelemään vastaavat laatukriteerit lain tasolla, [Puhemies koputtaa] ja se työ alkaa ensi viikolla. [Riitta Myller: Nyt julkinen poistuu ja yksityinen tilalle!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, tästä teemasta ovat useimmat eduskuntaryhmät esittämässä kysymystä. Siitä syystä myös lisäkysymykset kiertävät vähän ryhmästä toiseen, koska kuten sanottu, eri ryhmät ovat tehneet saman kysymyksen.

16.31 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän kaikkien yhteisenä tavoitteena on ollut vähentää terveyseroja ja varmistaa se, että rahat riittävät ikääntyvän väestön palvelutarpeisiin tulevaisuudessa, että ne palvelut ovat kaikkien saatavissa, että ikäihmiset saavat hoivaa, on sitten kysymys ympärivuorokautisesta hoivasta tai kotona annettavasta hoivasta, että lääkäriin pääsee. Nämä ovat olleet ihan tärkeitä yhteisiä periaatteita.

Tässä salissa on ollut yksi puolue, joka on ajanut koko ajan markkinamallia tähän kokonaisuuteen, sitä, että yritykset voivat tehdä voittoa, tehdä merkittävää voittoa näillä yhteisesti kerätyillä verorahoilla, joilla tavoitellaan sitä palveluntuotantoa. Tässä on kokoomus ollut erittäin vahva. [Kokoomuksen eduskuntaryhmästä: Höpö höpö!] Nyt näyttää siltä, että keskustapuolue on taipunut. Ministeri Saarikko, te ette suostunut vastaamaan kysymykseen siitä, oletteko tyytyväinen tähän esitettyyn malliin. Mutta kysynkin ministeri Risikolta: oletteko te tyytyväinen tähän malliin? Nyt te olette ajaneet tätä mallia kovasti, markkinamallia, suomalaiseen yhteiskuntaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2017 vp

16.32 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun aikoinansa lähdeittiin sote-uudistusta tekemään, niin siinä tavoite oli nimenomaan vahvistaa perustasoa, tuoda sinne lisää niitä toimijoita, jotta ihmiset saisivat hoitoa. Silloin aikoinansa, kun tämä rakenneuudistus lähti liikkeelle, haluttiin vahvemmillä harteilla, koska meillä on aika paljon pieniä kuntia ja meillä rahat eivät riitä. Sitten me halusimme nimenomaan, että ihmiset saisivat nopeasti apua, koska aina kun ihminen odottaa, se on kärsimystä ja ne tunnit ovat pitkiä ja ne päivät ovat pitkiä. Siitä syystä sinne täytyy saada lisää toimijoita ja vahvistaa sitä perustasoa. Nyt se saadaan. Se saadaan sillä, että meille tulee toimijoita sinne lisää ja me saamme nimenomaan peruserikoissairaanhoidon tuotua lähemmäksi ihmistä, sinne ihan ensilinjaan. Tämä on se iso juttu, mikä tässä tulee: ihmiset pääsevät nopeammin hoitoon. [Antti Rinne: Eli te olette tyytyväinen?] — Minä olen tähän lähtökohtaan nyt tyytyväinen, että me olemme näillä keinoilla saavuttaneet sitä, mitä on vaikka kuinka kauan yritetty tässä maassa, nyt me saamme sen valinnanvapautta [Puhemies koputtaa] lisäämällä ja toimijoita lisäämällä. [Susanna Huovinen: Esittelevä ministeri ei ole tyytyväinen! — Sari Sarkomaa: SDP:n mallissa kilpailutetaan vammaisten palveluita!]

16.33 **Kaj Turunen si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkuperäisessä kysymyksessä viitattiin Eksoteen, ja täytyy muistuttaa siitä, että Eksotehan on maakunnan koinen. Me tarvitsemme järjestäjiksi maakunnan kokoiset toimijat.

Minä nostaisin tästä esityksestä, jonka sininen eduskuntaryhmä hyväksyi omassa ryhmäkokouksessaan — hyväksyi siis lausuntokierrokselle — kaksi asiaa:

Toinen on se, että myös pienet ja keskisuuret suomalaiset alan yritykset pääsevät mukaan toteuttamaan ja tarjoamaan palveluitaan nimenomaan henkilökohtaisen budjetin ja palvelusetelien kautta.

Toinen asia on monikansalliset suuret yhtiöt. Tässä esityksessä on 58 §, joka on yhteiskuntavastuupöytäkirjälä, jossa näille kansainvälisille konserniyhtiöille on sälytetty hiukan suurempi tietojenantovelvollisuus, niin että voidaan ainakin jollain tapaa myös kontrolloida sitä, että verot maksetaan Suomeen, minkä kuitenkin nämä pienet ja keskisuuret suomalaiset palveluntuottajat tulevat tekemään. [Puhemies koputtaa] Kysynkin tästä ministeri Risikolta: oletteko te tyytyväinen tähän yhteiskuntavastuupöytäkirjälään?

16.34 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minä olen hyvin tyytyväinen siitä, että siinä on nyt mietitty myöskin yhteiskuntavastuuta. Sitähän me haluamme täällä edistää, yhteiskuntavastuuta. Me lähemme potilaan hoidosta ja asiakkaan palvelusta, mutta myöskin asetamme velvoitteita sille, kuka sitä tuottaa ja että yksityinen ja julkinen palveluntuottaja ovat vertailukelpoisia. Kyllä, olen tyytyväinen.

16.35 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrätkö nyt siis oikein? Meillä on olemassa lait, jotka velvoittavat julkista toimijaa. Esimerkiksi nyt vaikka kirurgian osalta on ympärivuorokautisen päivystyksen tarve ja leikkausmäärätarve. Sitten meillä on olemassa laatukriteerit, jotka velvoittavat yksityistä toimijaa. Miten tällainen on mahdollista? Miten tämä on mahdollista? [Anne-Mari Virolainen: Samat kriteerit kaikille!] Kysyn ministeriltä oikeastaan yhden ainoan kysymyksen, mikä selventää minulle tätä laatukriteerien ja lain velvoittavuuksien eroa: Onko nyt siis niin, että kun julkiselta puolelta vaaditaan laaja ympärivuorokautinen päivystys silloin, kun on leikkaustoimintaa,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2017 vp

niin yksityisellä puolella tätä ei ole? Kyllä vai ei? Velvoittaako ympärivuorokautisen päivystyksen vaade myös yksityistä toimijaa?

16.36 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän yksittäiseen kysymykseen, jonka nyt kohdistatte, edustaja Salonen, koskemaan erikoissairaanhoidon tietyn tyyppisiin leikkauksiin liittyvää päivystysveloitetta pienemmissä sairaaloissa, vastaan siten, että tämän kokonaisuuden yhteydessä olemme sopineet siten, että nyt yhteistyössä ja nimenomaan asiantuntijoita kuunnellen — niin yksityiseltä kuin julkiselta puolelta — yksityiselle leikkaustoiminnalle luodaan vastaavanlainen kriteeristö, joka viedään lain tasolle aivan samalla tavalla kuin on julkista leikkaustoimintaa koskeva asetus ja laki terveydenhuollossa. Tätä terveydenhuoltolakia tullaan täydentämään ensi keväänä myös yksityistä leikkaustoimintaa koskevien rajoitteiden osalta. Ja kyllä, ne tulevat mukaillemaan hyvin pitkälti juuri tuota julkisen toiminnan työnjakoa sairaaloiden välillä, mutta tietysti me tunnistamme erilaiset tilanteet, mitä yksityisillä sairaaloilla on. Oma asiantuntemukseni — olen pahoillani — ei riitä täältä aitiosta [Puhemies koputtaa] kommentoimaan yksittäisiä kirurgisia operaatioita, mihin esimerkiksi nuo rajat vedetään.

16.37 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko totesi aikaisemmin, että nyt tänään annettava sote-esitys on melko eksaktisti sama kuin se, joka joitain viikkoja sitten tuli julki. Totesitte myös, että laki sanoo, ettei sosiaalihuollossa voida päätösvaltaa antaa tietyissä sosiaalihuollon palveluissa yksityisille toimijoille. No, tätähän on kovasti kritisoitu, ja tämä on herättänyt huolta. Muun muassa ylisosiaalineuvos Aulikki Kananoja on todennut, että näyttää siis siltä, että sote-keskuksista on tulossa pelkkiä terveysasemia ja että sote-keskuksista on tulossa pelkkiä läpikulku- paikkoja sosiaalihuollon asiakkaille. [Sari Sarkomaa: Kiitos perustuslakivaliokunnan!] Jos näin on, niin kysymykseni kuuluu: miten ministeri Risikon äsken puhuma perustason palveluiden parantuminen ja vahvistuminen toteutuvat, jos siellä sote-asetilla on sosiaalihuollon palveluiden osalta pelkkiä neuvoja ja ne palvelut puuttuvat kokonaan? Tämähän tarkoittaa sitä, [Puhemies koputtaa] että integraatio nykyisestä heikkenee valtavasti, ei suinkaan parane.

16.38 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kysymyksessä ollaan sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteiden ytimessä. Samaa kysymystä pohdimme nyt myös sote-neuvottelijoiden kesken hallituksessa. Nimittäin tämä linjaus tuli perustuslakivaliokunnan lausunnosta. Se ei liity hallituksen poliittiseen tahtoon vaan perustuslakivaliokunnan lausuntoon siltä osin, että sote-keskukseen, yksityiseen tai julkiseen — siihen, minkä kansalainen valitsee — ei voi siirtää tehtäviä, jotka ovat sosiaalihuollon osalta vaativampia ja velvoittavampia. Sen sijaan jokaisella sote-keskuksella on velvoite sinne ytimeen tuoda ohjausta ja neuvontaa, ja sekin on paljon enemmän kuin tällä hetkellä suomalaisilla terveysasemilla pääasiassa — toki tästä on parempia poikkeuksia onneksi olemassa.

Tätä ongelmaa hallitus ratkaisi siten, että jokaisella maakunnalla on velvoite jalkauttaa sosiaalityöntekijöitään, moniammatillista tiimiään sosiaalityössä, sinne sote-keskuksen arkeen. Heille on osoitettava sinne myös tilat, ja tältä osin kansalaisen näkökulmasta tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2017 vp

ero ei näkyisi vaan ne palvelut olisivat integroitunut kokonaisuus, [Puhemies koputtaa] mistä olen kantanut hyvin paljon huolta.

16.39 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sote-uudistusta tarvitaan. Se tarvitaan niillä perusteilla, joilla viime kaudella kaikki kahdeksan puoluetta sitä yhdessä tekivät: parannetaan perusterveydenhoitoa ja peruspalveluiden tasoa ja integroimalla palveluita autetaan sitä, että kukaan ei putoa välissä kuoppaan. [Ben Zyskowitz: Näin teemme!] Silloin myös 1.4.2015, reilu kaksi viikkoa ennen vaaleja, sovittiin, että tätä työtä jatketaan yhdessä vaalituloksesta riippumatta. No näin jälkikäteen on tietysti helppo huomata, että se oli aprillipäivä. Nimittäin kun vaalit menivät, kolme puoluetta alkoivat kolmistaan tekemään tätä, vaikka oli sovittu toisin. Ja nyt on käynyt niin, että kun viime kaudella seitsemän puoluetta oli tätä markkinaintoa vastaan ja vain yksi sitä ajoi, yhtäkkiä hallitus ottaa tämän linjakseen — voittoja tehdään ihmisten terveydellä, meidän veronmaksajien rahoilla.

Arvoisa puhemies! Kun selkeä ero oli siinä, että kokoomus sanoi hyväksyvänsä tämän ja keskusta ja siniset hyväksyvänsä lausuntokierroksen, niin kysynkin nyt teiltä, ministeri Saarikko: toivotteko, että tämä tulee muuttumaan, koska tähän on pelkästään kokoomuksen tekemä malli?

16.41 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä keskustalaisena neuvottelijana olin paikalla [Naurua] ja olen sitoutunut näihin ratkaisuihin, joita on tehty. Mutta suhtauduin myös hyvin vakavasti siihen vaikkapa oman eduskuntaryhmäni keskusteluun, jossa käytiin läpi sitä, miten tämä on käytännössä toimeenpantavissa juuri tuon erikoissairaanhoidon osalta. Olen ollut tunnistavinani viime päivinä, että ikään kuin yleistä hyväksyttävyyttä valinnanvapaudelle perusterveydenhuollossa ja sosiaalihuollossa on pidetty itsestään selvänä ja tulevana osana järjestelmää, ja se, mihin keskustelu on kulminoitunut, on liittynyt erikoissairaanhoidon ja ennen kaikkea leikkaustoimintaan. Se on tietenkin tärkeä osa mutta ei ainoa osa järjestelmää.

Mitä tulee lausuntokierroksen merkitykseen, uskon, että koko hallitus suhtautuu siihen varsin tosissaan. Meillä on myös yhteinen poliittinen näkemys siitä, että mikäli perustuslailliset arviot — koska se on tietysti uudistuksen kaikkein tärkein lähtökohta — [Paavo Arhinmäki: Entä asiantuntijat?] kriittisiä huomioita sisältävät, tietenkin me tarkastelemme tätä, koska suomalaisten etu on se, [Puhemies koputtaa] että palvelut paranevat ja uudistus astuu voimaan. Tiedän perustuslakiasiantuntijoiden [Paavo Arhinmäki: Entä muut asiantuntijat, sote-asiantuntijat?] kiinnittävän paljon huomiota siihen, mitä sote-asiantuntijat tästä järjestelmästä ajattelevat.

16.42 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Sote-uudistuksessa on kerta toisensa jälkeen tullut tunne, että häntä heiluttaa koiraa. Kaiken, mitä me teemme täällä eduskunnassa, tulisi olla suomalaisten ja Suomen hyväksi. Meidän on nyt vaikea uskoa ja nähdä vastauksistanne huolimatta, miten tämä kokonaisuus enää palvelee, parantaa palveluja, helpottaa niitten saatavuutta, parantaa yleensä ihmisten mahdollisuuksia tulla näitten palvelujen luo [Ben Zyskowitz: Tulette näkemään!] — hyvä — ja miten etäisyydet tulevat pysymään kohtuullisina. Nyt voi olla, että joku palvelukeskus joudutaan lakkauttamaan, ja sitten on huomattavasti pidemmät etäisyydet. Miten todel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2017 vp

la kaikille suomalaisille taataan tämä parempi hoito jatkossa? Arvoisa hallitus, miten potilas tulee voittamaan tässä uudistuksessa?

16.43 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritin kyllä tarkkaavaisesti kuunnella edustajan kysymyksen loppuosankin, mutta kyllähän se alkuosan syytös oli aika painokas, että hallitus ei olisi 100-vuotiaassa isänmaassa suomalaisten asialla. Piti jäädä oikein miettimään tuota huomiotaanne.

Mitä tulee sitten tähän tärkeään osaan, miten suomalaisten palvelut paranevat:

Ensinnäkin pidän hyvänä, että tässä koko sote-uudistuksessa jatkossa vastuu kustannuksista ja vastuu palveluiden toimivuudesta hoitoketjujen osalta ja sen täällä jo mainitun asiakassuunnitelman osalta on yhdellä järjestäjällä, tässä tapauksessa maakunnalla, nykyisen moniportaisen hallinnon sijaan.

Mitä tulee sitten tähän työkaluun nimeltä valinnanvapaus, joka tulee osaksi tätä, niin se ikään kuin vahvistaa sitä eroa nykytilaan: Nyt yksityiset palveluntuottajat ovat kuntien tai kuntayhtymien kilpailuttamia yksityisiä toimijoita, ja tulevaisuudessa vaikkapa paljon palveluita käyttävä ikäihminen tai vammainen pääsee valitsemaan näistä palveluntuottajista itselleen sopivimman. Rohkenen väittää, että laadulla kilpailu lisääntyy nykyisestä tilanteesta ja palveluiden saatavuus paranee, kun puhumme perusterveydenhuollosta — vaikkapa siitä kuuluisasta lääkärilepäsysystä — kun näitä palveluntuottajia [Puhemies koputtaa] on enemmän ja kaikille korvaukset ovat samat eikä kukaan voi...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt, arvoisa ministeri, aika on lievästi ylitetty.

...asiakkaitaan valita.

16.45 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos kiteyttäisi tavallisen ihmisen, potilaan kannalta tämän sote-uudistuksen tavoitteen, niin se on se, että saisi oikean hoidon oikeaan aikaan oikeassa paikassa. [Kokoomuksen ryhmästä: Oikein hyvä, juuri näin!] Se oli yhteinen tavoite. Sitä varten sitä, että lääkäriin pääsee nopeammin, pitää vahvistaa, ja sitä varten tarvitaan vahvempia hartioita. Tämän tavoitteen kaikki ovat hyväksyneet, [Ben Zyskowicz: Ja se tässä toteutuu!] eli korjataan se, mikä ei toimi.

No, se osa, mikä suomalaisessa terveydenhuoltojärjestelmässä on ollut parempaa, on ollut se, mikä tapahtuu sairaaloissa [Eero Heinäluoma: Erikoissairaanhoido!] — erikoissairaanhoido — ja se edellyttää sitä, että siellä on riittävästi osaavia toimijoita, jotta päivystys pelaa, jotta ne leikkaukset toteutuvat. Ja mitä hallitus on nyt tekemässä? Se on avaamassa yli puolen miljardin markkinan erikoissairaanhoidosta yksityisille toimijoille. Ministeri Saarikko, äsken te sanoitte, että te luotte samat kriteerit ja mahdollistatte yksityisille päivystyksen: Aiotaanko tässä nyt lyödä kaksinkertainen päivystysmahdollisuus näiden kriteerien kautta? Jos näin tapahtuu, jos te sallitte yksityiselle päivystysmahdollisuuden, [Puhemies koputtaa] niin sitä kautta todella osaajat hajautuvat ja suomalainen erikoissairaanhoido on vaarassa. Voitteko tarkentaa?

16.46 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näistä uudistuksen tavoitteista: juuri suomalaisen kansalaisen kannalta on hienoa, että jaamme niistä yksituumaisen näkemyksen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2017 vp

Ja mitä tulee tähän huoleen, joka liittyy nyt erikoissairaanhoidon päivystyksen osamiseen, ei tietenkään ole mielekästä, että me rakentaisimme tuplakustannuksin päällekkäiset päivystykset pienessä maassa — varsinkin kun me tiedämme, että julkisella puolella me olemme jo nyt joutuneet aika kipeillä päätöksillä supistamaan päivystysverkkoa ja satsaamaan sen sijaan ensihoitoon, jotta palvelut tiukassa tilanteessa olisivat saavutettavissa.

Näistä laatukriteereistä: Pidän kuitenkin perusteltuna, että kun jo nykyisin julkisella rahalla ostetaan yksityisiä leikkauksia — vaikkapa HUS, jonka alueelta taidatte, edustaja Lindtman, olla, ostaa, jos olen oikein ymmärtänyt, jo nyt palvelusetelillä kaihileikkauksia — tämä halutaan mahdollistaa jatkossakin ja myös tietyt leikkaukset maksusitoumuksilla, ostopalveluina ja osa asiakaseteleillä. Tähän kaikkeen muodostamme laatukriteerit, ja päivystys on yksi osa sitä. [Susanna Huovinen: Mutta kun äsken sanoitte, että vaaditte päivystystä!] Ja siinä ei ole kysymys itse päivystyksestä vaan potilasturvallisuudesta. [Puhemies koputtaa] Tämän kokonaisuuden valmistelu alkaa lääkärivetoisesti asiantuntijoiden johdolla [Puhemies koputtaa] ensi viikon aikana.

Kysymyksen käsittely päättyi.